Ա. ՏԱՐԻ — ՇԱԲԱԹ 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1898 — ԹԻՒ 80

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գուշկարիոյ համար
Տարեկան 10 ֆր.
Վեցամսեայ
Արտասահմանի համար տարեկան 12
Վեցամսեայ
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՔ

—)(—

Գրութիւնք ետ չեն տրուիր

—)(—

Յանձնուելիք տողը 20 սանթիմ է. երեքին առ ի անգամներու համար 20 0/0 զեղչ կը լայ։

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՇԱԲԱԹ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

)(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)(

ԽՄԲԱԳԻՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ Պ. Ֆ. ՍՈՒՓԻԱՍԵԱՆ

Նամակ եւ դրամ ղրկել
եւ ոգիներեանց հասցէին

—

Редакция на вѣстникъ
«Шаржумъ»
Варна.

Redaction du journal
«Charjoum»
Varna (Bulgarie)

—

)(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)(

R. P. Kalémkarian
(Autriche)
Mechitharistengasse W. 4
Vienne

ԴԱՆՈՒԲԷՆ ԱՆԴԻՆ

—)·(—

Բ.

Անցեալ անգամ բացատրած էինք թէ Ռումանիոյ մեր պանդուխտ եղբայրներուն մէկ մասին վարած կեանքը ոչ թէ միայն վիրենք իրենց մարդ՝ բարոյական անանխանձելի ատիճանի մը կիջեցնէ, այլ և ազգայնութեան տեսակէտով ալ շատ վնասակար է, քանի որ ամենավատ տպաւորութիւնը կրնայ թողուլ տեղացի հայերուն վրայ, զորս, ազգի և հայրենիքի սիրոյն վառելու միջոցը, ի հարկէ անոնց աչքերուն առջեւ նուաստացուցիչ և անպատուաբեր տեսարաններու շարք մը պարզելը չէ։

Ի՞նչ լաւ կըլլայ ուրեմն եթէ մեր հայաստանցիները, ինչ միջավայրի մէջ ալ ապրին, որքան ալ փորձող, հրապուրող ազդակներէ չըլլատպատուած ըլլան, միշտ հայաստանցի մնան, վոխանակ աղաւութեան սկզբունքը սիրալ ըմբռնող կեղծ—եւրոպացիներ դառնալու։

Զմրան այս եղանակին մէջ, երբ առեւտրական զեռուն կեանքը կը դադրի և բաղմաթիւ աշխատաւորներ անգործ կը թողու, այդ անզբաղ և մոլորեցնող դրութեան մէջ, ի՞նչ ընելու, ժամանակը ի՞նչպէս անցնելու ծրագրած է մեր ռումանաբնակ հայաստանցի պանդուխտը։

Մեր պարապոյ ժամերը օգտակարապէս գործածելու կերպին տգիտութիւնը, ի հարկէ, մեծագոյն չարիքներէն մէկն է որմէ հայը կը տառապի։ Ուրիշ ազգեր ձմրան երկար գիշերներէն և պարապոյ ամէն մէկ վայրկեանէն անհուն օգուտներ քաղած են, զանոնք գործածելով օգտակար ծանօթութիւններու պաշար մը ժողվելու՝ իրենց մտքին կազդուրման և հոգիին զարգացման համար։

Մենք, եթէ պտոյտի ելլենք այն վայրերը ուր խմբուած են մերինները, հարիւրն իններսուն տխուր և գռեհիկ տեսարաններու պիտի պստահինք։ Պիտի տեսնենք, օրինակի համար, մզլոտած սրճարան մը, որուն մութ խեղճ և զգիր շողիներուն մէջ ընկղմած, դատարկ խօսակցութիւններու անձնատուր, նարտի և կամ թղթախաղի մուրոտ և ճենճոտ հեղանի մը շուրջ բոլորած՝ մեր հայաստանցիները, սրտի տրոփիւնով և անհուն շահեկանութեամբ կը դիտեն խաղի ելք մը. սին, երեխայական սպասումով մը, որուն ո՛չ թէ ամբողջ ձմրան մը կեանքը, այլ նոյն իսկ կեանքի րոպէ մը յատկացնել չարժեր։

Հայաստանի զաւակի մը համար անարժան բաներ են սոնք։ Մեզ համար լուրջ և խոհուն բլլալ կը վայլէ. ներելի չեն մեզ այն ժամանցները, որոնք եթէ ուրիշ ազգերու մէջ թերութիւններ համարուին, մեզ համար ծանր յանցանքներ են։ Պանդուխտի այդ կեանքի մէջ զոր կը վարէք, միայն մէ՞կ բան կայ որ կրնայ մխիթարել ձեզ. բան մը՝ որ անտեսանելի այլ անձնուէր բարեկամի մը պէս պիտի պաշտպանէ ձեզ ամէն կարգի մոլորումներու դէմ. բան մը՝ որ ձեր հոգիներու թեւեր պիտի տայ, պիտի բարձրացնէ ձեզի. և դուք՝ այդ բարձունքէն տեսնելի յստակ պիտի տեսնէք թէ ինչ պարտիք ընել իբր հայ, և մանաւանդ իբր հայաստանցի։

Ընթերցումն է այդ բանը։

Ո՞ր խմբագիրը, ո՞ր հրատարակիչն է որ չպիտի մատակարարէ ձեզ թերթ և դիրք։ Միայն փավաղը թող չպակսի ձեր քով՝ հետզհետէ յարատեւող ընթերցասէրներ դառնալու։ Եւ այն ատեն զարմանալով պիտի տեսնէք թէ ձեր երբեմնի զասրկ խօսակցութիւնները չդատ և հիւթեղ պիտի դառնան, ձեր անձնական արժէքը պիտի տասնապատկուի և նոյն իսկ նիւթական աշխարհի մէջ, շահու այնպիսի նոր և պարկեշտ աղբիւրներ պիտի գտնէք, որոնց գոյութեան վրայ ձեր հիմակուան՝ տգիտութեամբ կուրացած աչքերը զաղափար անգամ չունին։ Ձեզի ալ աղէկ պիտի ըլլայ, աղգին ալ, հայրենիքին ալ, և մանաւանդ հայրենիքի մէջ ձեր երեսի վրայ թողած սիրելիներուն։ Այն ատեն, լսիրշ ռումանուհիի մը մահացու ցանցերուն մէջ չպիտի իյնաք. եթէ ամուրի էք, միշտ պիտի խորհիք Հայաստանի տարաբախտ կոյսին՝ զոր քրդերուն քմահաճոյքին յանձնելով, դա տապարտելի անձնասիրութեամբ մը մոյն ձեր գլուխները ազատելու մտածած էք. մե՞զ ձեր կարիճութեանը։ Իսկ եթէ արդէն աշխարհ մտած էք և զաւակներ ունիք, ճիւաղ հայր և այլասերած ամուսին դառնալու տեղ, ձեր սիրոն ու հոգին անբաժան պիտի ընէք միշտ հայրենի մարած օճախէն, որուն նոր կայծեր և կենդանութիւն տալու միջոցներուն վրայ պիտի խորհիք։

ՊԱՄԲՐ-ԱՐՇԱՒԻՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թաւրիզ, 25 Հոկտ.

Ինը հայերի գլխատուած Սալմաստում

—

Տաճկաստանից հալածված 10 կարիճ Մոկացի եւ Շատախեցի հայեր Պարսկաստան մտնելով Սալմասի Մահալամ հայ գիւղը մապատան են փնտռում. հայերը ապաստան չեն տալիս. եւ խեղճերը ստիպված թափառվում են գիւղ այգիներում։ Գիւղացիք դարձեալ ստիպում են նրանց հեռանալ Սալմասից։ Նրանք երկու օր միջոց են խնդրում, ճանապարհի յոգնութիւնից կազդուրվելու համար, մանաւանդ որ իրանցից երեքը հիւանդ են լինում։

Գիւղացիք սրտերը քարացրած՝ պնդում են իրանց անիրաւ եւ ամարդի պահանջի վրա եւ գնում մատնում են տեղական կառավարութեան։

Կառավարութիւնը հարիւրաւոր ձիաւոր զինուորներով եւ քուրդ ձիաւորներով խեղճերին պաշարում է։ Հայերը յայտարարում են, որ իրանք զոր չունեն պարսիկների հետ, հետեւաբար իրանց չորս զէնքերը ձգելով անձնատուր են լինում։

Քուրդ ու պարսիկ իշխոյն թափվում են խեղճերի վրա եւ տեղն ու տեղը յոչնչում՝ գլուխները մարմիններից բաժանելով։

Սալմասի սարդարասի Զաղրամէլ-Մելքի-այա բարբարոս եւ սրտաճմլիկ արարքը խորին տպաւորութիւն է գործում Սալմասցի հայերի վրա, նոյնիսկ մատնողների վրա, որովհեւ, ինչպէս յետոյ յայտնել է, նրանք չէին կարծել որ այդ խեղճերին կը կոտորեն։ Այս առաջին անգամն է որ հայերի վրա Պարսկաստանում՝ այսպիսի մի խիստ պատիժ է գործադրվում։

Արդ 10 կարիճ հայերից միայն մէկն է ազատվել, պաշարված տեղից զէնքը ձեռին փախչելով։ Մի հայ, ոմանք ասորի են ասում, քաղաք են բերել իբր նրանց վէլէար (առաջնորդ)։

Առաջնորդ Սրբազանը այս անսպասելի անիրաւ գործի մասին բողոքեց ռուսաց կոնսուլին եւ Սատրազամին։

Սակայն ի՞նչ օգուտ բողոքից քանի որ այդ կարիճ հայերի գլուխները տեղը չեն գալու եւ նրանց մայրերի արտասուքները չեն ցամաքելու...։

Եթէ կայ մի պարագայ, որ այս տխուր եւ աղէկտուր դէպքի ճնշող տպաւորութիւնը մեղմացնում է եւ մի քիչ էլ այրած սրտերը զովացնում՝ այն էլ այդ կարիճներին կառավարութեան մատնող ընտանիքի տեղն ու տեղը սպանվելն է։ Այդ ընտանիքը լաղկացած էր երեք հոգուց, այր ու կին եւ մի աղջիկ։ Ովքեր են սպանել դրանց, դեռ յայտնի չէ...

Պարսկաստանի հայերի խերն էլ տեսէք, քիչ է մնացել որ Տաճկաստան դառնայ, եւ նրանից էլ վատ։

ՄԻՐՋԱ.

Բարիզ, 8 Նոյեմ.

Բարիզի Ուսանողական Միութիւնը չանալով ջնջել այն տխուր տպաւորութիւնը, զոր թողուց, արգելք հանդիսանալու ճիգեր ընելով Աբովեանի և Արծրունու յիշատակին համար Հայ Ուս. Ակումբին կատարած հոգեհանգստին, իր կարգին, ամսոյս 5ին, Սալ Քրէթիէնի սրբարանին մէջ, դրական և երաժշտական երեկոյթ մը կազմակերպեց Աբովեանի մահուան յիսնամեակին առթիւ։

Երեկոյթը կը գտնուէր քաղաքիս Հոգեւոր Հովիւ Տ. Պարոնեան վարդապետի նախագահութեան՝ և Տ. Տ. Իսկէնտէրի ու Յովակիմեանի հովանաւորութեան ներքեւ։ Հայերու ընտիր բազմութիւն մը ներկայ էր։ Փութանք

WIEN 1/12 1898

ըսել՝ թէ երեկոյթը շատ լաւ անցաւ։

Պ. Զօպանեան ընտիր բանախօսութեամբ մը, որ ժամէ մը աւելի երկար տեւեց, նկարագրեց «Վէրք Հայաստանի»ի հեղինակին կեանքը։ Նմանապէս եռանդագին ծափեր խլեցին Պ. Պ. Սվաճեան, Եղիազարոֆ և օր. Պապայեան։

Այս քաղցր տպաւորութեան ներքեւ է որ հանդիսականները պիտի մեկնէին, եթէ ծրագրի յանկարծական յեղաշրջումով մը ամենէն վերջը թողուած չըլլար «Հայ ուսանողութիւնը» ատենաբանութիւնը, զոր արտասանեց Պ. Միհրդատեանց։ Եւ ցաւալի է ըսել, ամբողջ հանդիսին՝ այս ատենախօսութիւնը արտասանելու առիթ մը ունենալու համար կազմակերպուած ըլլալը բացորոշ յայտնուեցաւ։ Պ. Միհրդատեանց, յանուն Բարիզի հայ ուսանողութեան՝ անոր գործունէութեան առաջնորդ ներկայացուց «Անահիտ»ը և «Վաղուան Ձայն»ը որոնք որոշ կուսակցութեան մը պատկանող հրատարակութիւններ են։ Աւելորդ է ըսել թէ ուսանողութեան այն մասը, որ իր կոչումին աւելի լայն ըմբռնում մը ունենալով, չը հանդուրժեր որ ուսանողութեան պէս ընդհանուր հիմնարկութիւն մը կուսակցական գործիք դառնայ, խստիւ բողոքեց Պ. Ատենաբանին այս՝ և ուրիշ անպատեհ յայտարարութեանց դէմ։ Պ. Միհրդատեանց իր երկու սիրական թերթերուն հրապարակային ռէքլամը ապրեցնելէ ետքը, շարունակեց իր ներբողական ուսանողներու նկատմամբ, և յորդորեց զանոնք որ յառաջդիմեն իրենց ընտրած ճիւղերուն մէջ։ Միայն մոռցաւ խրատել որ Ակումբին դէմ հանուած հալածանքը դադրեցնեն, ինչ որ աւելի պատուաբեր բան մը եղած կ՚ըլլար։ Հետաքրքրական է նաև գիտնալ թէ ինչո՞ւ «Անահիտ» և «Լ՚Ամէնի» չի հաճեցան Ուսանողաց Ակումբին հաստատումը ծանուցանել։

Թ. Տ.

Սիլիստրի, 13 Նոյեմ.

Ամսոյս 8ին, կիրակի օր, երրորդ անգամ ըլլալով, կազմակերպուեցաւ տեղւոյս լսարանը։ Գործադիր ժողովը թէեւ քանի մը անձերու դիմելով խնդրած էր որ պարբերաբար խօսին, բայց ասոնք այլ եւ այլ պատճառներով առ այժմ ձեռնպահ մնալով, գլխաւոր խօսողն եղաւ դարձեալ Պ. Գ. Նահապետեան։ Ներկայ էին տեղացի բանասէրներ եւ մեր Հայաստանցի պանդուխտ եղբայրները։ Պ. Նահապետեանի բանախօսութեան նիւթն էր՝ Տարօն եւ իր նշանաւոր վանքերը, վայրերը ու գիւղերը՝ ինչպէս նաեւ Մուշ, Սասուն եւ Շատախ գաւառներու հայրենագիտական, բնական, պատմական, աշխարհագրական եւ ազգագրական նկարագրութիւնը։ Յետոյ խօսեցաւ Պ. Ռուսանիկեան՝ հայրենագիտական եւ ազգագրական հմտութեանց օգտակարութեան վրայ։ Երկու ատենախօսներն ալ շատ ընտիր տպաւորութիւն մը թողուցին։

Ընթերցարանի Վարչութիւնը կը պատրաստուի ներկայացում մը տալ, եւ մեծ յոյս ունինք թէ հասարակութեան աջակցութիւնովը արդիւնաւոր պիտի ըլլայ։ Ներկայացուելիք խաղն է «Մեհրուժան Արծրունի»։

Վաղինակ

ԲՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Անցեալ շաբաթ օր բուլղարները երաժշտա-գրական երեկոյթ տուին, որին մասնակցում էր և երիտասարդ դաշնակահար, Պ. Ամիրխանեանցը։

Ի հարկ է հայ հասարակութիւնը բացակայում էր։ Ցաւալի է ճշմարիտ, Վառնայի հայերը, ինչպէս մեծ մասամբ ամեն տեղի հայերը, չեն սիրում յաճախել այնպիսի տեղեր, ուր մեր կոպիտ ու պղտոր զգացմունքները կարող են մաքրվել, ներբանալ և բարձրանալ։ Մենք սիրում ենք չալղը և չալղիճիներ, բարձր երաժշտութիւնը մեզ պէտք չէ. նրանք բաւականութիւն չեն տալիս մեր թրքական ճաշակին։

Հիմա խօսենք երեկոյթի մասին. Պ. Դրագուլէվ կարդաց Բալկանեան թերակղզու անցեալի ներկայի և ապագայի մասին. թէեւ ազգասիրական ոգով, բայց ոչ այնքան լուրջ բան։

Մի պարոն էլ կարդաց Պարիզի նախկին ոստիկանապետ Գօրանի յիշատակարանից, Ֆրանսիայ բարձրաստիճան սպաների աղտոտութիւնը ցոյց տալու նպատակով։ Յառաջաբանը լաւ էր, իսկ մնացածը ձանձրալի. մանաւանդ կարդացողը ցած ձայնով էր կարդում։ Երկու պատանիներ արտասանեցին ոտանաւորներ, բաւական ազդու և աջող կերպով։

Ցաւելով պէտք է յայտնեմ, որ երաժշտութեան մէջ համբակ եմ և քննադատ լինել չեմ կարող, բայց յայտնում եմ իմ անձնական տպաւորութիւնների արդիւնքը։

Պ. Պետրաս, ջութակի վրա նուագեց Բօդիից «Կօնսէր», մի երկար բան, կարծես առանց զգացմունքի, լոկ իբր արհեստաւոր։

«Լէժէնդը» Վէօ...... և միւս կտորները աջող էին մանաւանդ Վագների մէջ, ուր նրան ընկերակցում էր Պ. Խրիստով, ջութակի վրա, իսկ Պ. Ամիրխանեան դաշնակի։

Երգչուհի տիկին Ալֆանօ ազդու էր միայն «Ամուր տը Դիսիէդօ»ի և «Լէժէնդ Վալաքայի» մէջ. մի երկու տեղ միայն չը յարմարվեց իրան ընկերակցող ջութակահարների և դաշնակահարի հետ։ Պ. Խրիստով զգացմունքով նուագեց Վագների կտորը դուէտ, Պետրասի հետ։

Օր. Ստ..... միայն երգեց մի ժողովրդական երգ, ձայնը լաւ էր, գուցէ և զգացմունք կար. բայց դէմքը շարժուն չէր, յուզիչ երգի նշանները չէին երեւում։ Թէեւ երգի բառերը յուզիչ էին, գուցէ նրա համար որ առաջին անգամ էր բեմ դուրս եկել։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼՐՏԵՍԻ ՈՐԴԻՆ

Վերեւ բարձրանալով նախասենեակից անցան մի փոքրիկ սենեակ, որը թէ սեղանատան եւ թէ ընդունարանի տեղ էր ծառայում։ Կահ կարասին կիսաեւրոպական եւ կէս ասիական էր. պատերը զարդարված էին հայ փաշաների եւ եպիսկոպոսների պատկերներով. մի քանի հատ էլ գունաւոր սիրահարական պատկերներ կային։ Պատուհանների տակ ձգված էր տօշակ, սպիտակ ծածկոցով, եւ պատին կրթնած երկար բարձերով։ Դիմացը գտնվում էր մի քառակուսի սեղան, ասեղնագործ ծածկոցով, վրան հայելի եւ մի վազա. յատակը ծածկված էր պարսկական ոչ՛ թանկագին գորգերով. կային եւ մի քանի եւրոպական աթոռներ։ Սենեակի մի անկիւնում դրված էր բաւական գեղեցիկ պղինձէ կրակարանը, որի վրա կային երկու պղնձէ կլայեկած ամաններ, բաց եւ բեւեռեթին կերակուր էր, որ վրան դրված էր տաք մնալու համար։ Սենեակ մտնող օտարականը, կարող էր ասել՝ որ այս տան տէրը բարեկեցիկ է, բայց երբեք աղքատ։ Ներս մտան թէ չէ, Ստեփան էֆէնդին լամպան դրեց սեղանի վրա. գնաց ընկաւ տօշակի վրա եւ ճակատը շփելով ասեց.

—Էհ, ղուշիկս, շուտ, սեղանը պատրաստէ. շան պէս անօթի եմ, ամբողջ օրը քալեցի, երկու ոսկին այնքան դիւրութեամբ չի շահվիր. Սկիւտարէն Գըզնճուզ, հոն տեղէն Գալաթայ, Բերա, Բանկալթի, Զապթիէ գաբու, վերջն ալ հոս։

—Էհ, ի՞նչ ըրիր, գտար, Կօմիսէրին ըսած մարդը, ասոր նորէն եկաւ, քեզմէն գժգոհ էր... հազիւ հանդարտեցուցի...

—Կօմիսէ՛րը. նորէն եկաւ, ինչ գործ ունի հոս, ինչո՞ւ իմ քովս չի գար...

Փէրուզը չը լսելու տուեց եւ գնաց կերակուրների մօտ. բացեց, համը տեսաւ, նորից դարձաւ եւ ժպտալով—ամուսնուն մօտեցաւ ասելով—ըսէ նայիմ. գտար, հա, աղուորիկս.

—Ախ, քո այդ ժպիտդ, Փէրուզ, ամեն բան մոռցնել կուտայ։ Այո, գտայ, այդ Վահէ կոչված սրիկային եւ այսօր բռնել տուի, մատնեցի կը հասկնաս, հայ յեղափոխականի մը թուրքին յանձնեցի. այս խօսքերը արտասանեց բաւական բարձր ձայնով եւ դեռ ուզում էր շարունակել, բայց Փէրուզը շշնջաց.

—Սուս, կամաց, Լեւոնիկը նոր պառկեցաւ. կարելի է որ քնած ալ չէ. տղան սա բաներէն կը հասկնայ, ասոր դպրոցէն, շատ ուրախ տուն եկաւ. երբ պատճառը հարցուցի, ըսաւ որ, յեղափոխականները վատ լրտես մը սպաներ են։ Լրտես մը որ շատ հայ երիտասարդներ մատներ է։ Երբ ըսի, քեզի ինչ, քու ինչ պէտքդ է. ան պատասխանեց.

—Ինչպէս թէ ինծի ինչ, ես հայ չեմ, ազգս չեմ սիրեր. եթէ ատանկ լրտես մը իմ ձեռքս ալ իյնար ես ալ կսպաննէի։

Եւ այս խօսքերը ըսած միջոցին՝ յօնքերը անանկ ժողվեց, աչքերը անանկ փայլեցան որ կրակ կը ցատէր. բռունցքներն ալ անանկ սեղմեց, որ ես ալ վախցայ եւ ինծի թվեցաւ թէ տղան բան մը հասկցեր է, մանաւանդ ասոր տեսաւ կօմիսարին մեր տունէն ելլալը...

Ստեփան էֆէնդին գոյնը գցեց եւ գրեթէ դողալով ասեց.

—Ինչ, իմ տղաս ատանկ բաներ կը խօսի, հայ կը սիրէ եւ հայ լրտես պիտի սպաննէ. ես անոր իմ ձեռքովս կը խեղդեմ. օ՛ֆ...

—Սուս քա, խենդեցար ի՞նչ է. խեղճ տղեկը դիւադադար պիտի ընես, սուս, ասոր քէֆ ունինք. չէ որ ֆիստանցուխ սաակը տւիր. սուս աղուորիկս, եկուր, համբուրեմ քեզի, կը խաղաղիս։

Այս ասելով Փէրուզը կրկին օձի պէս փաթթվեց Ստեփանի վզովը. այս անգամ նա կատարեալ օձ էր, գալարվում էր։ Ստեփանը երբ զգաց կնոջ տաք շնչառութիւնը, զգաց նրա փափուկ մարմնի հպումը, ամեն բան մոռացաւ՝ իրան կորցրեց եւ անձնատուր եղաւ այդ ճիւղին, հրապուրիչ եւ թունաւոր օձին...

Իսկ խեղճ Լեւոնիկը, մի տասնեօթ տարեկան դպրոցական պատանի, որ արդէն գաղափար ունէր հայ յեղափոխութեան եւ լրտեսների մասին, որովհետեւ դպրոցի մեծ աշակերտների հետ կապ ունէր, նրանց հետեւում էր եւ հասկանում էր որ լրտեսին պէտք է սպանել. այսօր սպանված լրտեսի մասին շատ վատ բաներ լսելով, չափազանց յուզված էր եւ իր անկողնում պառկած մտածում էր այն հայ կարիչի մասին, որ գնդակահար էր արել վատ հային։ Նա հիանում էր լրտեսին սպանողի հերոսութեան վրա՝ եւ մտածում—ախ ես երբ պիտի բոլորովին մեծնամ...

Յանկարծ հայրը ներս մտաւ եւ սկսեց մօր հետ խօսել։ Լեւոնը ամեն բան լսեց եւ հասկացաւ. պաղ ու տաք քրտինք փոխնի փոխ, սկսեցին թրջել նրա մարմինը. շնչառութիւնը թուլացաւ, մազերը ցցվեցին. ինքն էլ չէր հասկանում թէ ինչ է պատահում իրան հետ։ Կաշկանդված եւ անկողնում մխված պէս էր. մէկ ուզեց դուրս վազել եւ ծնողների երեսին շպրտել. դուք դաւաճաններ էք. ես ձեր զաւակը չեմ, կամ մի դանակ վերցնել եւ թէ հօր ու մօր սրտերը պատռել։ Բայց յանկարծ սկսեց հեծկլտալ, ցնցվելով վերմակը գլխին քաշեց եւ խեղդված ձայնով շշնջաց.

—Հայրս եւ խորթ մայրս դաւաճաններ են, իսկ ես դաւաճանի զաւակ. մի՞թէ ես ենթակայ հայ ժողովրդի անէծքին եւ արհամարհանքին։ Ոհ, ինչ սոսկալի վիճակ, չեմ կրնար հայրասպան մը ըլլալ, փախիմ այս անէն. վաղը նոյն իսկ այս գիշեր. թող հայրս հայու արեան գին ոսկիներով ֆիստանցուն առնէ իր նոր կնոջ համար. իսկ ես կռուողներուն շարքը կը մտնամ։ Օր մը, հաքը, եթէ ձեռքս չը դողայ, հայրս ալ կսպաննեմ եւ պատիւս կը մաքրեմ...

ՎԵՐՋ

ՎԱՐԴՕ

Գ. Ամիրխանեանց, դաշնակի վրա նուագեց, առանձին մի կտոր Շուբերտից։ Շոպէնի «Բալադը» իր հիւսած բարաօգիները։ Ընկերակցեց տիկին Ալֆանօֆ երգին և զուէտ ջութակներին։ Այս անգամ Գ. Ամիրխանեան աւելի համարձակ էր վարվում դաշնակի հետ. ազդու և զգայուն կերպով նուագեց, շատ լաւ ընկերակցեց տիկին Ալֆանօֆին, Գ. Պետրասին և Գ. Խրիսադվին, վագներից վերցրած կտորի մէջ։

Իսկ իր հիւսած բարաօգիները ցոյց տուին որ յարգելի դաշնակահարը ընդունակ է ըմբռնելու ժողովրդի զգացմունքները և բաւական ճիշդ ու զգայուն կերպով արտայայտելու։

Խորհուրդ կը տայինք Գ. Ամիրխանեանցին մշակել մեր ժողովրդական եղանակները. բացի դրանից վատ չէր լինի և նոյն իսկ օտարների համար տուած կոնցերտների մէջ դնէր և մեր յայտնի ու պրզէն բաւական մշակուած եղանակներից։

Ճիշդ է գեղարւեստի և արւեստի համար հայրենիք չը կայ. բայց ամէն մի գեղարւեստասէր պէտք է ջանայ իր ժողովրդի գեղարւեստն էլ զարգացնել և աշխատել որ նա էլ պատուաւոր տեղ բռնի ընդհանուր գեղարւեստի մէջ։

ՎԱՐԴՕ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԼՊԱՆՕ-ՄԱԿԵԴՈՆԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ալպանօ Մակեդոնական յեղափոխական դաշնակցութիւնը, որ ապստամբութիւն մը կը պատրաստէ Ալպանիոյ և Մակեդոնիոյ մէջ, հետեւեալ յայտարարութիւնը հրապարակ հանած է։

«Սոյն յայտարարութեան նպատակն է պարզել եւրոպական հասարակութեան առջեւ ճշմարիտ բնոյթը, Ալպանօ-Մակեդոնական խնդրին, որ արդէն Եւրոպայի ուշադրութիւնը հրաւիրած է և սահմանուած կը թուի անձկութեան մօտաւոր պատճառներ առաջ բերելու։

Մեր դաշնակցութիւնը մեծ պարտականութիւն մը կատարած կը նկատէ, Ալպանօ-Մակեդոնական խնդիրը իր հողին վրայ դնելով, և ցոյց տալով միակ լուծումը զոր հնարաւոր կը կարծենք, յօգուտ այն ժողովուրդներուն որոնց դատը կը ներկայացնենք։

Մեր գործը բնականաբար դաղտնի մնացած է երկարատեւ ժամանակամիջոց մը, և տակաւին ժամանակ մըն ալ այդպէս պիտի մնայ։ Բայց, թէեւ նեղուած և հալածուած, դարձեալ գեղեցիկ արդիւնքներ ձեռք բերած ենք։ Եւ որովհետեւ պատճառներ ունինք կարծելու թէ մեր շարժման պատմութեան մէջ տագնապալի վայրկեան մը կը մօտենայ, ինքզինքնիս պարտաւոր կը համարենք մեր մօտաւոր գործունէութեան ծրագիրը յայտարարելու։

Ահա մեր նպատակն է.

1. Ալպանիոյ և Մակեդոնիոյ անկախութիւնը ձեռք բերել.
2. Դաշնակցական Պետութիւն մը սահմանել, որ ինքնին կառավարուելով, այդ երկիրներուն մէջ ապրող բոլոր ազգերը միացնէ, առանց կրօնքի, ցեղի և լեզուի խտրութեան։
3. Խստիւ հակառակիլ այն բոլոր ծրագրերուն որոնք կրնան Ալպանօ-Մակեդոնական անկախութեան խոչընդոտ կանգնիլ.
4. Մերժել միջամտութիւնը բոլոր մեծ կամ փոքր տէրութեանց, որոնք, համակրութեան պատրուակին ներքեւ, ջանան իրենց սեփական և անձնասիրական նպատակները իրականացնել։
5. Դաշնակցութիւնը վերջին ծայր վտանգաւոր կը համարի երկու երկիրներուն իրարմէ բաժնուիլը, և կը դատապարտէ Ալպանիան Մակեդոնիայէն զատելու ամէն թելադրութիւն կամ առաջարկ։

Դաշնակցութիւնը յաջողած ըլլալով Ալպանիացի և Մակեդոնացի ժողովուրդներուն ջանքերը միացնել մօտալուտ և գերագոյն կռուին համար, ամէն տեղ իրեն համար գաղտնի պատուիրակներ և կուսակիցներ ապահոված է Սըլորդ Փէզօչէն սկսեալ մինչեւ Ալպանիոյ և Մակեդոնիոյ խոնարհագոյն հիւղակը։

Մեր դաշնակցութիւնը յարմար րոպէի կսպասէ միայն՝ ընդհանուր ապստամբութեան նշանը տալու համար։ Իր աջակցութիւնը երբեք չպիտի նուիրէ գործունէութեան ուրիշ ծրագրի մը, գիտնալով թէ Ալպանացիները և Մակեդոնացիները մի միայն Դաշնակցութեան կոչը իմանալով է որ պիտի ապստամբեն։

Երկու երկիրները ընդունած և վաւերացուցած են մեր ծրագիրը և կազմ ու պատրաստ են անոր սկզբունքներուն համաձայն շարժելու»։

Լոնտոն, 10 Նոյեմբեր

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ս. Պ. Բուրկզ. — Ձեզ ալ կը կրկնենք թէ անուան մը միայն սկզբնատառերը չեն բաւեր ո և է նամակի վաւերականութիւն տալու. եւ մեկէ աւելի պարագաներու մէջ նոյն իսկ ամբողջ անունը անբաւական է, երբ անիկա անծանօթ է խմբագրութեան։

Բ. Աղեքսանդրիա. — Ղրկուած է ժամանակին. փնտռեցէք։

Ա. Բ. Մէճիտիէ. — «Անահիտ»ի բաժանորդագրուելու համար դիմեցէք Ռուսչուք՝ Տիար Գառնիկ Տէօքմէճեանի։

Տ. Ֆ. Ֆօքչան. — Ստացանք։

Խ. Մ. Պուրրէչ. — Ձեր յանձնարարած տոմսերը կարժեն 12 ֆրանք։

Նահապետ. Սիլիստրէ. — Ղրկեցէք։

—)·(—

ՔՐՈՆԻԿ

—)·(—

Հաճընի մանկանին հայ գործաւորուհիները, Ուէնսմինսթըրի դուքսին ձեռքով, որ Անգլիոյ հայկական նպաստամատոյց ընկերութեան Գործ. ժողովոյ նախագահն է, նրբահիւս գորգ մը նուիրեր են Անգլիոյ թագուհւոյն։ Վեհափառութիւնը իր անձնական քարտուղարին միջոցաւ նամակ մը ղրկելով դուքսին, գոհունակութիւն յայտներ է հայկական նպաստամատոյց յանձնաժողովին՝ Հաճընի և ուրիշ վայրերու տառապեալներուն համար օգտակէտ և շահաւէտ աշխատանք մը հաստատած ըլլալնուն համար։

—Վիճակացոյցէ մը կը տեղեկացուի թէ մինչեւ 1897 մարտ, Կ. Պոլսոյ հայկական կեդր. նպաստամատոյց յանձնաժողովը 224 հազար անգլ. ոսկի նպաստ ընդունած է։ Այս գումարէն 80 հազարը Անգլիա տուած է. 128 հազարը Ամերիկա և Եւրոպա և 16 հազարը հայերը։

—Լոնտոնի մէջ հրատարակուած է «Սուլթանին հրամանը» անունով անգլիերէն սուտ վէպ մը հայկական կեանքէ։ Հեղինակը անգլիացի է։

—«Տէյլի Թէլէկրաֆ» անտարակուսելի աղբիւրէ առնելով կը հրատարակէ այն լուրը թէ Վիլհէլմ կայսրը Պոլսոյ դեսպաններուն հետ խօսած ատեն ըսած է. «Առաջին այցելութենէս ի վեր այս ինը տարուան միջոցին, Թուրքիոյ կործանումը արագօրէն յառաջդիմեր է»։

—Մարաշի և ուրիշ տեղերու հայերը, նկատելով որ միսիոնարներու քով գտնուող իրենց որբերը ո՛չ եկեղեցի կը ղրկուին և ոչ ալ գէթ հայ աշխարհական կրօնուսոյցի ձեռքով ազգ. եկեղեցիին վրայ ո և իցէ բան կը սորվին, ձեռնարկեր են ետ ուզել Միսիոնարներու քով գտնուած հայ որբիկները։

— Ֆիլիպէէն՝ հովուական ծանօթ քարոզի մը առթիւ, քանի մը ստայօդ թղթակցութիւններ կլլեցնել տուած են Պոլսոյ թերթերուն։

—Սոֆիա բնակող Պուլկարական անկախութեան նախկին կամաւորները, անցեալ երկուշաբթի ժողով գումարելով, Կրէտէի Գործադիր Յանձ. ժողովին նախագահ՝ Գ. Սֆաքիանաքիսի խնդակցական հեռագիր մը ուղղեր են, շնորհաւորելով կրէտական ազգը իր ձեռք ձգած անկախութեան համար, և շնորհակալութիւն յայտնելով յոյն ժողովրդին՝ 1877-78ի պատերազմին առաջ, պուլկարներու տառապանքի օրերուն մէջ, ցոյց տուած համակրութեան համար։

—)·(—

ՍՏԻՊՈՂԱԲԱՐ

կը խնդրենք մեր բոլոր այն բաժանորդներէն որոնք տակաւին Բ. վեցամսեան չեն վճարած,

ինչպէս նաեւ անոնցմէ՝ որոնք սկիզբէն ի վեր «Շարժում»ը կանոնաւորապէս ստանալով հանդերձ, մինչեւ այսօր սանտիմ մը իսկ չեն ղրկած խմբագրութեանս,

որ՝ այդ վճարումները «անմիջապէս» ընելու ժամանակը հասած համարեն, խորհելով թէ թերթ մը հրապարակ հանելը զայն կարդալու չափ դիւրին գործ չէ, այլ նիւթական, մտաւորական և ֆիզիքական ահագին զոհողութիւններու կը կարօտի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԿՐԷՏԷԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անկասկած դարուս ամենէն զաւեշտական հեռագիրն է այն զոր Սուլթանը ճարահատած՝ ուղարկած է Զարին, խնդրելով որ իր խաթրը համար, Եօրկիոս իշխանը Կրէտէ ղրկելու անհաճոյ մտադրութենէն վազ գայ։

Եօրկիոս իշխանը Կրէտէի կառավարիչ կարգելու ծրագիրը, կըսէ Սուլթանը, ամենացաւալի տպաւորութիւնը առաջ բերած է թէ իմ և թէ ժողովրդիս վրայ։ Իմ եւ Վեհափառութեանդ յարաբերութիւնները, ինչպէս նաեւ այն ապահովութիւնները զոր տուած ես Թրքա-յունական պատերազմէն առաջ և անկէց ետքը, և իմ շահերս ու իրաւունքներս պաշտպանելու տուած խոստումդ ապահով երաշխիք են թէ թանկագին աջակցութիւնդ պիտի նուիրես մեկուսացնելու համար այնպիսի դրութիւն մը, որ անընդունելի է թէ ինծի և թէ իմ հպատակներուս համար։

Զարը երախտապարտ պիտի կացուցանէ Սուլթանը եթէ Եօրկիոս իշխանին, ո՛և է անուան տակ Կրէտէ երթալը արգիլէ, և ասիկա՝ Զարին կողմէն բարեացակամութեան նոր ապացոյց մը պիտի ըլլայ։

Սուլթանը նպաստաւոր պատասխան մը կը սպասէ Զարէն։

*
* *

Թող ան սպասելու ըլլայ, ասդին իրերը իրենց բնական ճամբան կընթանան հսկայաքայլ։ Աթէնքի եւրոպական դեսպանները ամսոյս 14ին հանդիսաւորապէս Յունաստանի Եօրկիոս Թագաւորին ներկայացան, և ծանուցին իր որդւոյն Կրէտէի Կոմիսէր անուանումը։ Թագաւորը իր հաւանութիւնը տուաւ իշխանին, և իր կողմէ երախտագիտութիւն յայտնեց Եւրոպայի։ Եօրկիոս իշխանն ալ յայտարարեց թէ իր ձեռքէն եկածը պիտի ընէ, կղզին խաղաղեցնելու համար։

Կըսուի թէ առ այժմ իշխանին պաշտօնավարութիւնը ժամանակաւոր է, երեք տարուան հա-

մար. բայց միշտ վերընտրելի։ Ամէն երեք ամիս՝ Ֆրանսերէն լեզուաւ տեղեկագիր մը պիտի պատրաստէ կղզիին կացութեան վրայ, և զայն պետութեանց պիտի յանձնէ։

* * *

Այժմ Կրետէի մէջ դրօշակի հետաքրքրական խնդիր մը կայ։ Երբոր պետութեանց կողմէ կղզիին ինքնավարութիւնը յայտարարուեցաւ, կրետացիները ուզելով զգացնել թէ իրենց ճշմարիտ իղձը մայր-հայրենիքի հետ միանալը պիտի ըլլայ միշտ, որոշեցին ի նշան սգոյ սեւ խորքով դրօշակ մը ունենալ, մէջտեղը փոքրիկ քառակուսիով մը որ ճիշդ ու ճիշդ յունական դրօշը կը ներկայացնէ։ Հիմա այդ դրօշն է որ ամէն տեղ կը ծփայ Կրետէի մէջ։ Ծովակալները թէև մինչեւ հիմա ձայն չէին հանած՝ բայց անոնց երիցագոյնը՝ Բօթիէ, ծանուցած է թէ դրօշակի խնդիրը իշխանին հասնելէն ետքը պիտի լուծուի։

—Կրետացի ժողովուրդը որոշած է ամէն տարի տօնել իր Թրքական տիրապետութենէն ազատման տարեդարձը, հանդէսով մը որ պիտի կոչուի Էլէվթերիա (ի պատիւ ազատութեան)։ Այս հանդէսը առաջին անգամ պիտի տօնուի, երբ Եօրկիօս իշխանը ոտք կոխէ կրետական հողին վրայ։

—Աթէնքէ «Թայմզի» կը հեռագրեն թէ Թրքական Մաքսիկը պիտի շարունակէ մնալ Քանիայի և Քանիայի մէջ։

—Մօտերս ռուս զօրավար մը Կրետէ պիտի երթայ, Զարին կողմէ նամակ մը յանձնելու Եօրկիօս իշխանին։

—Կը կարծուի թէ հանրածանօթ Վասսոս զօրավարն ալ Կրետէ երթայ իշխանին հետ։

—Միջազգային դատարանը սկսաւ զբաղիլ թուրք ոճրագործներու դատով։ Երկու խումբեր հրացանի բռնուեցան։

—Մասնաւոր նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Կրետէ երթալ ուզող օտարականները առայժմ Վօլօի և Բիրէայի մէջ կսպասեն, մինչեւ որ գործերը աւելի կարգադրուելով, կղզոյն մուտքը ամենուն արտօնուի։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Հականիշխանական դեսպանախորհուրդը բացուեցաւ ամսոյս 13ին, Հռոմի Քօրսինի պալատին մէջ, ծովակալ Քանօվարոի նախագահութեան ներքեւ։ Ծովակալը յանուն Իտալիոյ թագաւորին ողջունեց պատուիրակները, և յայտնեց թէ ժողովը իր ձեռնարկին մէջ պիտի յաջողի, քանի որ անոր բոլոր անդամները համաձայն են սա կէտին վրայ թէ ընկերութեան կը սպառնայ մեծ վտանգ մը, զոր պէտք է մեկուսացնել։ Յետոյ, ծովակալը դեսպանախորհուրդին միայն նախագահ ընտրուեցաւ։ Կը կարծուի թէ դեսպանախորհուրդին աշխատութիւնները Ծնունդէն առաջ պիտի աւարտին։ Հետաքրքրական է գիտնալ թէ որո՞նք պիտի ըլլան անիշխանականութիւնը ջնջելու համար ձեռք առնուելիք միջոցները։ Եթէ ընկերութեան տառապանքներուն որոշ չափով զոհացում տալու ուղին բռնեն՝ լաւ. իսկ եթէ ոստիկանական խստութիւններու վրայ դրած են յոյսերնին, այժմէն կարելի է ձեռնարկը վրիպած համարել, և դարձեալ սպասել այն ցաւալի և ողբերգական սպանութիւններուն, որոնք պարբերաբար պորթկալով, աշխարհը կը ցնցեն։

Իտալական ոստիկանութիւնը ծայրայեղ միջոցներ ձեռք առած է, որպէս զի պատուիրակները ո՛ և է փորձանքի չհանդիպին։

ԹՈՒՐՔԻԱ

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն թէ նախարարներէն շատերը Սուլթանին մատուցեր են հասարակական տեղեկագիր մը, որ, կայսրութեան խառնաշփոթ վիճակը պարզելով, հարկ եղած բարենորոգումները մատնանիշ կընէ։

Բոլոր նախարարները համաձայն են այս կէտին վրայ, բայց Սուլթանը ամէն բարենորոգումի հակառակ ըլլալով, նախարարներու բռնած դիրքէն սաստիկ բարկացած է. այնպէս որ մօտերս նախարարութեան կազմութեան մէջ փոփոխութիւններու կը սպասուի։

«Կազէթ տը Ֆրանքֆօրթ» կիմանայ թէ Սաատէտտին և Շաքիր փաշաները դարձեալ Մակեդոնիոյ մէջ երեւակայական բարենորոգումներ մտցնելու համար, յատուկ պաշտօնով այդ կողմերը պիտի ղրկուին։ Եւ սակայն այս փաշաներու անցեալը, ինչպէս նաեւ իրենց տրուած հրահանգներուն կեղծ ու պատիր բնութիւնը աչքի առջեւ բերելով, անտարակուսելի է թէ այս նոր առաքելութիւնն ալ արդիւնք մը չպիտի տայ Մակեդոնիոյ քրիստոնեաներուն համար։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էսթերհազի մեկէն ի մէկ Լոնտոնէն հեռացաւ, իմացած ըլլալով թէ ֆրանսացի հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Պէրթիւլիւս, անոր ֆրանսայի կառավարութեան յանձնումը պիտի խնդրէ ի աբեբայական գործի մը համար որ երեւան ելած է։

—Ֆրանսական մամլոյ մեծամասնութիւնը զայրացած է զնդապետ Բիգարի դէմ հանուած հալածանքին համար։ «Ֆիկարօ» կը հաւաստէ թէ ոչ մէկ ձայն չէ հանած գնդապետին պատերազմական ատեանին յանձնուելու Զիւռլինտէ զօրավարին և Պ. Ֆրէսինէի ձեռքով։

Կըսուի թէ Պ. Քավէնեաք մտային խանգարման նշաններ ցոյց կուտայ, Դերացոյն Ատենին առջեւ իր տուած հարցաքննութենէն ի վեր։ Ցաճախակի բանտապոչակութեանց ենթարկուած և հալածանքի մենամոլութենէն բռնուած է։

—Մանօթ թրքասէր անգլիացի երեսփոխան Սըր Աշմէթ Պարթլէթ Իզմիրի ելեքտրականութեան վերաբերեալ ձեռնարկներու մենաշնորհը ստացեր է Սուլթանէն։

—Պօղոս փաշա Նուպար, հրաժարած է եգիպտական երկաթուղեաց վարչապետութեան պաշտօնէն։ Այս հրաժարման պատճառ ցուցուցած է իր հօր՝ Նուպար փաշայի առողջական վիճակը. որ վերջերս աւելի մտահոգիչ հանգամանք մը առած է։

—Անգլիական թերթերը կը հաւաստեն թէ սպանիական կառավարութիւնը վերջնական հրահանգը տուեր է հաշտութեան յանձնաժողովին սպանիական պատուիրակութեան նախագահ՝ Պ. Մօնթէրօ Րիոսի, ստորագրելու դաշնագիրը, ի հարկէ, Ֆիլիպպեաններու խնդիրը կարգադրելով Ամերիկայի փափագներուն համաձայն։

ՀԱՅ-ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑՆԵՐ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանը Պատրիարքարանի հետ համաձայնելով, որոշած է Հայաստանի այլ և այլ կողմերը որբանոցներ բանալ Թրքական վայրագութիւններու հետեւանքով երեսի վրայ մնացած հազարաւոր հայ որբերը պատսպարելու համար։

Առաջին որբանոցը մօտերս պիտի բացուի Բաղէշի մէջ, և պիտէ կրէ հետեւեալ անունը. «Հայ-ռուսական որբանոց, հիմնուած Մոսկուայի՝ Եղբայրական օգնութիւն Թուրքիոյ փճացած հայերուն՝ ժողովածուի խմբագրութեան հովանաւորութեան ներքեւ»։ Որբանոցի տեղ ընտրուած է Ս. Աստուածածնի Քաղցրահայեաց վանքը։

Ցայտնի է թէ «Եղբայրական օգնութիւն» ժողովածուի խմբագրութիւնը արդէն 13,140 ռուբլի ղրկած է հայ տառապեալներուն, ռուս դեսպանին միջոցաւ, և իր հասոյթները օրէ օր կաւելնան։

ԱԶԳ

Պատ. Հայկ Եարամեանի Ուրբաթ օր ժամը եօթնուկէսին՝ «Բարոյական փիլիսոփայութեան» վրայ ընելիք դասախօսութեան նիւթը պիտի ըլլայ «Բնական Օրէնք»։ Ամենայն սիրով կը հրաւիրուին Հայ ունկնդիրներ քանի որ դասախօսութիւնը միայն Հայերէն լեզուաւ կը տրուի։

——)·(——

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ „ՇԱՐԺՈՒՄ"ի

Կը տպագրուին ամէն լեզուէ այցետոմս, հացկետոմս, նամակագլուխ, հարսանեկան հրաւիրագիր, մահազդ, ինչպէս նաև պրօշիւռներ։

Գիներն յոյժ դիւրամատչելի։

Ուրիշ քաղաքներէ եկած յանձնարարութիւններ ճշդութեամբ և փութով կը կատարուին։

ՊՈՐՍԱ

Վառնա 18 Նոյեմբեր

ՊՈՒՂՏԱՑ

Վակօն, լիպրա 55—58, հէքթօլ. 9—9.50 ֆրանք
Արապա, լիպրա 55—60 հէքթօլ. 9—12 ֆրանք

ԱՐԲԱ

Լիպրա 42—50 հէքթօլ. 5.80—6.20 ֆրանք

ՄԻՍԻՐ

Վակօն, 55—57 լիպրա, 5.40—5.60
Առապա, 55—60 լիպրա, 5.70—6
Կիւնկէ 8—10 վակօն, 25—30 առապա կէլմէքտէ տիր։

ԵՈՒԼԱՖ

Կիւնտէ 4—5 արապա կէլմէքտէ տիր. 4.60—5 ֆրանք

ՇԱՐՔ

Կիւնտէ 5—6 արապա կէլմէքտէ տիր. 58—60 լիպրա, 5.20—5.80 ֆրանք

ՖԱՍՈՒԼԵԱ

Կիւնտէ 8—10 առապա կէլմէքտէ տիր 100 օգգասը 18—22 ֆր. մալա կէօրէ։ Առապա մուամէլէսի Նափօլէօն 21 ֆրանք հիսապը իլէ տիր.
Կիւնտէ 15—20 վակօն, 100—120 արապա պուղտայ, 10—15 արապա արբա կէլմէքտէ տիր։

ՎԱՐԴՕ

ԵՐԿՈՒ ՍԷՐ
(ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ)

)(Գին 1 Ֆրանք)(

Մնացած սակաւաթիւ օրինակները կը ծախուին Վառնայի մէջ Շարժումի խմբագրատունը, Ֆիլիպէ՝ Տ. Անտոն Կոչի մօտ, Ռուսչուք՝ Հայկ Մալխասեանի արճարանը, Սոֆիա՝ Տ. Մուշեղ Արծրունիի քով։

Մօտերս մամուլին կը յանձնուի նոյն հեղինակին «Բանութեան գոհերը»։

«ՇԱՐԺՈՒՄ»

Վառնայի մէջ կը վաճառուի Մուսալլա, Թահմիզ Կէօզիւպէօյիւքեանի խանութը, եւ Ապտիւրրահման մզկիթին դէմը հայկական գրատունը, Ա. Զարգհանէլեանի քով։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՍԱՊԱՀ-ԳԻՒԼԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԵՐԼԻՆԻ ԴԱՇՆԱԴՐՈՒԹԵՆԷՆ ՅԵՏՈՅ

ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ

Կը վաճառուի Շարժումի խմբագրատունը։

Отговорникъ: А. СУКЯСОВЪ.

Печатница „Взаимность" Варна.